

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ Σάββατο 9 - Κυριακή 10 Ιανουαρίου 2016

Vinia Tsopelas:
Η Ελληνίδα ντίβα
της κλασικής μουσικής

Πίσω από τις λέξεις μας:
Θα πληρώσω τα μαλλιά
της κεφαλής μου

Της Δήμητρας Καμαρινού

Μία από ίδια ο Τσίπρας,
ο Μέγας πολιτικός
της αθέτησης υποσχέσεων

Του Αντυ Νταμπίλη

Αποκωδικοποιώντας την Ιεραρχία
αναγκών του Ελληνισμού
μέσα από τις γιορτές

Του Χριστόφορου Τριπουλά

Vinia Tsopeles: Η Ελληνίδα ντίβα της κλασικής μουσικής

Της Αρίας Σωκράτους

Η Vinia Tsopeles είναι ο ορισμός της ντίβας μιας άλλης εποχής με τον μύθο της ερμηνείας του όρου αυτού να τη συνοδεύει σε κάθε βήμα της αξιοθαύμαστης καριέρας της. Σε πολύ νεαρή ηλικία με υποτροφία της γαλλικής κυβέρνησης μελέτησε στο Conservatoire National de Paris με την Yvonne Lefebure και έλαβε μέρος επί τρία συνεχόμενα καλοκαίρια στα διεθνή σεμινάρια Julliet Musical στο St Germain -en-Laye. Υπήρξε η μοναδική μαθήτριά της κορυφαίας πιανίστριας Τζίνα Μπαχάουερ και δέθηκε μαζί της με βαθύτατο καλλιτεχνικό και φιλικό δέσιμο έως το τέλος της ζωής της. Στη συνέχεια σπούδασε εκτέλεση οργάνου (performance) στην πιο διάσημη σχολή στον κόσμο, την Julliard της Νέας Υόρκης, λαμβάνοντας υποτροφία για όλα τα χρόνια των σπουδών της λόγω των εξαιρετικών της επιδόσεων και της προοπτικής διεθνούς καριέρας. Το ιδιαίτερο ταλέντο της στη μουσική υπήρξε η αιτία που έλαβε την αμερικανική υποτροφία από την αμερικανική κυβέρνηση υπό το στάτους Third Preference, γεγονός που της άνοιξε τις πόρτες για μια αξιοθαύμαστη διεθνή καριέρα στις ΗΠΑ, όπου έζησε για δεκαοχτώ ολόκληρα χρόνια.

Τα βραβεία τα οποία έλαβε ήταν πάρα πολλά και οι διακρίσεις της αμέτρητες, συμπεριλαμβανομένου και του ψηφίσματος της Πολιτείας της Καλιφόρνιας για την καλλιτεχνική και ακαδημαϊκή της συνεισφορά στην Πολιτεία.

Τα σχολία του Διεθνή Τύπου για το ταλέντο της νεαρής Ελληνίδας πιανίστριας υπήρξαν διθυραμβικά. Μεταξύ άλλων, το San Francisco Chronicle είχε γράψει «Συγκλονιστικό Ντεμπούτο. Εδώ έχουμε μια πραγματική καλλιτέχνη, όχι μία ακόμη πιανίστα με καλή τεχνική. Εκτός από ένα γεμάτο δύναμη, μάλλον συμφωνικό τρόπο ερμηνείας, η Τσόπελα διαθέτει πνευματικότητα και ένα βαθύτατο αίσημα της μελωδικής γραμμής και των αναλογιών της μουσικής. Ποτέ δεν θυμάμαι να απόλαυσα τόσο στη ζωή μου τη σονάτα έργο 57 του Μπετόβεν», η «Los Angeles Times» έγραψε «Τα μνημειώδη περιγράμματα που πέτυχε η Τσόπελα ήταν αντιπροσωπευτικά του στυλ ερμηνείας της. Η έντασή της μοιάζει ακάματη, η δύναμή της αξιοθαύμαστη, ανήκει στην ίδια κατηγορία με άλλους ακούραστους, δυναμικούς πιανίστες όπως ο Λάζαρ Μπέρμαν», ενώ η «Dallas Times Herald» τη χαρακτήρισε ως «μια δύναμη που καίει και συνδυάζεται περίφημα με ένα πραγματικό, λυρικό ταλέντο».

- Υπήρξατε η μοναδική μαθήτριά της εξαιρετικής πιανίστριας Τζίνα Μπαχάουερ μέχρι το τέλος της ζωής της το 1976. Πώς θα περιγράφατε τη μαθητεία σας κοντά της;

«Μου αρέσει πολύ η λέξη μαθητεία που χρησιμοποιήσατε επειδή η Τζίνα Μπαχάουερ υπήρξε ένας μύθος και σήμερα μετά από τόσα χρόνια ακόμα θαυμάζω την αφοσίωσή της και τη δουλειά της. Ήταν μια εργάτρια της τέχνης. Όταν τη γνώρισα ήμουν πολύ μικρή, μόλις δεκαοχτώ ετών και είχα την τάση να υπερβάλλω στον θαυμασμό και την εκτίμηση προς το πρόσωπό της, όχι επειδή δεν άξιζε θαυμασμού αλλά με την απόσταση του χρόνου και την εξέλιξη τη δική μου, ακόμα υπάρχουν αμέτρητα στοιχεία τα οποία θαυμάζω στην Μπαχάουερ ως μεγάλη μουσικό. Ήταν ένας πολύ ευγενής άνθρωπος, πραγματική κυρία και με ιδιαίτερα αναπτυγμένη αίσθηση του χιούμορ. Αυτό που έχει αποτυπωθεί πιο έντονα στη μνήμη μου είναι το χιούμορ και η αρχοντιά της».

- Το 1972 γίνετε δεκτή στην Julliard, την πιο διάσημη σχολή στον κόσμο και

Nadia Reisenberg, που ήταν οι μύθοι της μουσικής. Η φοίτηση στην Julliard και τότε και τώρα υπήρξε πολύ δύσκολη και ανταγωνιστική με τη διαφορά ότι τότε υπήρχε η αίσθηση ότι οι απόφοιτοι της Julliard πήγαιναν κατευθείαν για σολιστική καριέρα. Τώρα τα πράγματα έχουν αλλάξει άρδην, δεν είναι τόσο εύκολη η σολιστική καριέρα και περισσότεροι προσανατολίζονται προς ακαδημαϊκή καριέρα επειδή οι εποχές έχουν αλλάξει πάρα πολύ. Σε όλες τις μορφές της τέχνης, οι σπουδές προσαρμόζονται σύμφωνα με αυτό που ζητούσε το κοινό. Στην εποχή μου έδιναν έμφαση στην προσωπικότητα ενός καλλιτέχνη. Τώρα υπάρχει μια μαζικότερη παρουσίαση και προάγουν μια άλλη εικόνα του καλλιτέχνη. Οι καλλιτέχνες που έχουν παρεισφρύνει στο χώρο έχουν εξαιρετική τεχνική αλλά δεν έχουν αυτή τη μαγνητική αύρα και την έντονη προσωπικότητα που είχαν οι καλλιτέχνες άλλοτε. Αυτά τα δύο

... Οι καλλιτέχνες που έχουν παρεισφρύνει στο χώρο έχουν εξαιρετική τεχνική αλλά δεν έχουν αυτή τη μαγνητική αύρα και την έντονη προσωπικότητα που είχαν οι καλλιτέχνες άλλοτε...

λόγω των εξαιρετικών σας επιδόσεων και της προοπτικής διεθνούς καριέρας λάβατε υποτροφία για όλα τα χρόνια των σπουδών σας, καθώς και από το ίδρυμα Fullbright. Μιλήστε μας λίγο για τα χρόνια της φοίτησής σας στην Julliard.

«Η Julliard εξακολουθεί να είναι μια από τις καλύτερες σχολές στον κόσμο, όμως την εποχή που φοίτησα εγώ ήταν μια άλλη Julliard. Δίδασκαν καθηγητές μύθοι, οι περισσότεροι είχαν έρθει από τη Ρωσία, είχαν λάβει τη μαθητεία τους από τη μεγάλη Ρωσική Σχολή, της Αγίας Πετρούπολης και της Μόσχας, που ήταν η μεγαλύτερη Σχολή στην Κλασική Μουσική και στο πιάνο. Οι περισσότεροι είχαν φύγει από τη Ρωσία το 1917 με τη Ρωσική Επανάσταση. Εγώ είχα τη μεγάλη ευκαιρία να μελετήσω με αυτούς τους μεγάλους δασκάλους, οι οποίοι δεν υπάρχουν πια. Τώρα η Julliard έχει πάρει μια άλλη μορφή, έχει μια άλλη εξέλιξη, δεν λέω ότι δεν υπάρχουν εξαιρετικοί καθηγητές αλλά τότε ήταν η αφρόκρεμα, οι μεγαλύτερες προσωπικότητες και αναλόγως παίρναμε κι εμείς αυτή τη διδασκαλία που τώρα πλέον δεν υπάρχει.

Είχα την τύχη και την τιμή να μελετήσω πλάι στους Guido Agosti, Adele Marcus και

στοιχεία δεν διδάσκονται αλλά κατακτώνται με τη συνεχή μαθητεία, τη μεγάλη κουλτούρα και τις επιδράσεις που έχει αποκομίσει από τη ζωή του ένας καλλιτέχνης. Όταν εγώ ζούσα σε ένα περιβάλλον όπου οι καθηγητές μου ήταν μυθικές φυσιογνωμίες, είναι πολύ φυσικό να μου μετέδιδαν λίγη από την αύρα τους, την οποία εγώ στη συνέχεια μετουσίωνα σε πνευματικό έργο. Δυστυχώς τώρα η εξέλιξη ενός καλλιτέχνη είναι ταξινομημένη σε κουτιά, θα ολοκληρώσει τα ακαδημαϊκά του μαθήματα, θα γίνουν εξαιρετικοί μουσικοί με θαυμάσιες γνώσεις, όμως δεν προβάλλεται και δεν προωθείται η διαμόρφωση μιας σπουδαίας προσωπικότητας».

- Ξεκινήσατε τη διεθνή σας καριέρα το 1979 έχοντας ήδη κερδίσει το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό για «Διακεκριμένους Νέους Πιανίστες» (Distinguished Young Artists) που διοργάνωσε η Dallas Symphony Orchestra στη μνήμη της Τζίνα Μπαχάουερ. Εχετε δώσει ρεσιτάλ στις μεγαλύτερες αίθουσες στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Πώς θα περιγράφατε την έναρξη και την πορεία της καριέρας σας;

«Ήταν μια πορεία η οποία ξεκίνησε πραγ-

Η κα. Vinia Tsopeles με την πριγκίπισσα Ματίλντε του Βελγίου και την σοπράνο κα Βασιλική Καραγιάννη.

Η κα. Tsopeles με τη Βασίλισσα Πάολα του Βελγίου και τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο.

Η κα. Tsopeles με τον πρ. πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλο και τον Σλοβάκο ομόλογό του κ. Ρούντολφ Σούστερ.

... Σκοπός μου είναι να διαμορφώνω προσωπικότητες που μέσω της αξίας τους τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, θα ανυψώνουν το όνομα της πατρίδας μας

ματικά με τον καλύτερο τρόπο επειδή παρουσιάστηκα με την Ορχήστρα του Dallas μ' ένα πολύ σπουδαίο μαέστρο ο οποίος καταγόταν από την Ανατολική Γερμανία. Ελαβε χώρα στο θέατρο του Ντάλλας, στο μεγάλο θέατρο στο οποίο στεγάζεται η ορχήστρα και ήταν ένα πολύ εντυπωσιακό ξεκίνημα. Το θέμα είναι πως είναι εύκολο να ξεκινήσεις έτσι αλλά είναι πολύ δύσκολο να κρατήσεις αυτή την ανοδική πορεία και είναι ακόμα πιο δύσκολο να μπορέσεις να εξελιχθείς ως καλλιτέχνης. Από τότε έως τώρα έχω διανύσει ένα πολύ μακρύ δρόμο και ως καλλιτέχνης αλλά και ως άνθρωπος. Η δυσκολία έγκειται στο να μπορέσει κανείς να εξελισσεται».

- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε στην καριέρα σας;

«Οι δυσκολίες που αντιμετώπισα είναι ότι ένας Έλληνας μουσικός και τότε και τώρα δεν έχει την υποστήριξη που υπάρχει σε άλλες εθνικότητες. Μετά από πάρα πολλά χρόνια, εγώ λόγω κάποιων φίλων που είχα, οι οποίοι είχαν σχέση με τα ΜΜΕ, όταν έδιναν κάποιες συναυλίες στη Νέα Υόρκη φρόντιζαν πάντα να τις προβάλλουν κι εγώ ήμουν πάντα πολύ κοντά στον Ελληνισμό. Ήμουν πάντα υπερήφανη για την καταγωγή μου, αλλά ομολογώ ότι θα ήθελα περισσότερο μια στήριξη που συνήθως γίνεται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, όχι από τον απλό κόσμο της Ομογένειας. Αυτή η στήριξη τότε δεν υπήρχε και δεν νομίζω πως υπάρχει και τώρα. Η τέχνη είναι ένα επάγγελμα πολυτελείας. Πρέπει ο καλλιτέχνης να εργάζεται συγχρόνως. Δεν μπορεί να δίνει τόσες πολλές συναυλίες ώστε να μπορεί να βιοποριστεί από αυτές. Είναι ένας συνεχής αγώνας. Εγώ προσωπικά έχω χτίσει ένα πολύ μεγάλο όνομα στο χώρο και έχω μία τεράστια πείρα αλλά δεν θα μπορούσα να πω ότι έχω αποκομίσει μια οικονομική ευμάρεια που αρμόζει σε κάποιον ο οποίος έχει διανύσει αυτή την μακρά πορεία».

- Το ρεπερτόριό σας καλύπτει ένα τεράστιο φάσμα έργων τριών αιώνων ξεκινώντας

από τον Bach και καταλήγοντας στους σύγχρονους Έλληνες συνθέτες. Ποιες δεξιότητες απαιτούνται από ένα καλλιτέχνη, προκειμένου να καλύψει ένα τόσο ευρύ φάσμα ρεπερτορίου;

«Αυτή είναι πολύ καλή ερώτηση. Καταρχήν απαιτείται η εντρυφήση σε διάφορα στυλ. Κανείς δεν μελετάει μόνο ένα στυλ, Chopin ή Bach αλλά πρέπει να μελετάει όσο το δυνατόν περισσότερα έργα για να έχει μετά την ικανότητα να διαφοροποιεί τις διαφορετικές ιστορικές περιόδους και το στυλ. Αλλιώς παίζει κανείς Bach αλλιώς παίζει Chopin. Αυτό απαιτεί μια τεράστια μαθητεία, μια μεγάλη κουλουρά και ασφαλώς ένα ενδιαφέρον να είναι κανείς πολυσύνθετος. Πρέπει να είναι κανείς ευπροσάρμοστος με τον εσωτερικό του κόσμο, να μπορεί να αποδίδει τη διαφορετική έκφραση με την απόδοση της παρτιτούρας. Αλλιώς διαβάζουμε μια παρτιτούρα μπάροκ και διαφορετικά διαβάζουμε και αποδίδουμε μια παρτιτούρα ενός ρομαντικού συνθέτη».

- Έχετε μια ιδιαίτερη αγάπη για το ρομαντικό ρεπερτόριο, καθώς τα μεγάλα έργα του Schumann, όπως «Φαντασία», «Kreisleriana», «Carnaval» καλύπτουν πολύ συχνά μέρος του προγράμματος σας καθώς επίσης και έργα Chopin, Brahms και Liszt. Από πού πηγάζει η αγάπη σας αυτή;

«Η αλήθεια είναι πως τρέφω μια μεγάλη αγάπη προς τον Schumann και τον Chopin αλλά έχω και ιδιαίτερη έφεση και στην ισπανική μουσική. Λατρεύω την ισπανική μουσική και τα έργα των Ισπανών συνθετών όπως, Albeniz και Falla. Συγκεκριμένα το έργο του Falla, 'Ο μάγος έρωτας', από την ορχηστρική σουίτα μπαλέτου διασκευασμένη για πιάνο από τον ίδιο τον συνθέτη παίχτηκε στην Ελλάδα για πρώτη φορά από μένα. Στη ρομαντική μουσική ο καλλιτέχνης είναι πιο ελεύθερος να προσθέσει τις προσωπικές του εμπειρίες και το προσωπικό του στίγμα. Υπάρχει μια ελευθερία στην απόδοση και την ερμηνεία του κειμένου, χωρίς αυτό να σημαίνει πως

δεν λατρεύω τους εκπροσώπους του κλασικού ρεπερτορίου όπως είναι ο Beethoven και ο Bach».

- Γιατί φύγατε από τη Νέα Υόρκη την καλύτερη στιγμή της καριέρας σας;

«Για καθαρά προσωπικούς λόγους, αν και δεν σας κρύβω πως κάθε φορά που το σκέφτομαι στεναχωριέμαι πάρα πολύ. Η καριέρα μου βρισκόταν σε ένα πάρα πολύ υψηλό επίπεδο και η προσωπική μου ζωή το ίδιο».

- Το εκπαιδευτικό σας έργο είναι εξίσου σημαντικό με το καλλιτεχνικό. Από το 2001 είστε Καθηγήτρια Οργανικής Μουσικής Εκτέλεσης στο Πιάνο στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας αλλά και στην Αμερική είχατε διδάξει διάφορα σεμινάρια σε πολλά πανεπιστήμια.

«Υπήρξα artist-in-residence στο Sacramento State University το 1982 και δίδαξα σεμινάρια (master classes) στο Richland College, Eastfield College και Brookhaven College στο Dallas του Texas, στο Queens College στη Νέα Υόρκη, στο Sacramento της California.

Επίσης, δίδαξα σεμινάρια στο Pima Community College, Tucson, Arizona, University of Texas και Southern Methodist University. Από τότε που επέστρεψα στην Ελλάδα έχω διδάξει ως καθηγήτρια στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας, στο Εθνικό Ωδείο και διετέλεσα σύμβουλος και μέλος κριτικής επιτροπής διπλωματικών εξετάσεων στο Εθνικό Ωδείο για εννέα χρόνια. Επίσης, δίδαξα σεμινάρια σε πολλά ιδιωτικά και δημοτικά ωδεία σε όλη την Ελλάδα.

- Είχατε την τιμή να συνοδεύσετε τον πρώην πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο στην πρώτη επίσημη επίσκεψή του στις Βαλτικές Χώρες, Λετονία και Εσθονία, δίνοντας δύο ρεσιτάλ, τα οποία απετέλεσαν τις πολιτιστικές προσφορές της ελληνικής πλευράς προς τις φιλοξενούσες χώρες. Πώς ήταν αυτή η εμπειρία;

«Είχα την τιμή να γνωρίσω τον Κωστή Στεφανόπουλο, ένα υπέροχο άνθρωπο, πολύ καλλιεργημένο, ο οποίος λάτρευε τις τέχνες, τη μουσική. Όταν με κάλεσε στα μεγαλύτερα ταξίδια που έκανε και μάλιστα μετά από το τελευταίο του ταξίδι, που ήταν στη Βασιλική Ακαδημία των Βρυξελλών, ενώπιον των Βασιλέων του Βελγίου, μου έστειλε μια ευχαριστήρια επιστολή μέσα στην οποία ανέφερε πως μέσω της πολιτιστικής μου προσφοράς έβγαζα ασπροπρόσωπο τόσο τον ίδιο όσο και την πατρίδα και πως έφερνα στο φως τη Σχολή και την παράδοση που διαθέτει η Ελλάδα στις τέχνες. Υπήρξα τυχερή που με σύστησαν στον κύριο Στεφανόπουλο. Είχαμε μια καταπληκτική συνεργασία. Με κάλεσε πέντε φορές στα μεγαλύτερα ταξίδια που έκανε ως επίσημη πολιτιστική πρόσβειρα της Ελλάδος χωρίς καμία οικονομική απολαβή παρά μόνο ηθική».

- Αν είχατε κληθεί να επιλέξετε ανάμεσα στο καλλιτεχνικό σας έργο και το εκπαιδευτικό, τι θα επιλέγατε;

«Αν ήμουν τελείως αφοσιωμένη στην καριέρα μου ως pianίστρια, αφενός μεν θα ήταν ένας διαφορετικός τρόπος ζωής και θα μου έλειπε η διδασκαλία επειδή διδάσκω πάρα πολλά χρόνια αλλά από την άλλη πλευρά το να είσαι μόνο καθηγήτρια Μουσικής, δεν σου δίνει την ικανοποίηση που μπορείς να πάρεις από τη σόλο καριέρα. Το να βλέπω όμως νέους ανθρώπους να εξελίσσονται και να έχω τη δυνατότητα να τους βοηθώ να συνεχίσουν την καριέρα τους κι εκτός των συνόρων της Ελλάδας, με ικανοποιεί ιδιαίτερα. Θεωρώ πως το καλλιτεχνικό έργο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το εκπαιδευτικό σε πολλές περιπτώσεις. Δίνομαι πάρα πολύ στη δουλειά μου και όταν δω ότι κάποιος αξίζει, είναι μέσα στα πιστεύω μου, μέσα στις αξίες της ζωής μου να βοηθάω τους ταλαντούχους νέους καλλιτέχνες. Σκοπός μου είναι να διαμορφώνω προσωπικότητες που μέσω της αξίας τους τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, θα ανυψώνουν το όνομα της πατρίδας μας».